

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
- SECȚIILE UNITE -

DECIZIA Nr. XXXVI
din 11 decembrie 2006

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 368 din 30/05/2007

Dosar nr. 41/2006

Sub președinția domnului prof. univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-a întrunit pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu privire la posibilitatea legală de a fi supuse căii de atac a recursului încheierile instanțelor de recurs de respingere, ca inadmisibile, a cererilor de sesizare a Curții Constituționale cu soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea dispozițiilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, fiind prezenți 102 judecători din totalul de 118 aflați în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Nicoleta Eucarie.

Reprezentanta procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut recursul în interesul legii, punând concluzii pentru admiterea acestuia, în sensul de a se stabili că încheierile instanțelor de recurs de respingere, ca inadmisibile, a cererilor de sesizare a Curții Constituționale cu soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate sunt supuse controlului judiciar pe calea resursului.

SECȚIILE UNITE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

În practica instanțelor judecătorești s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar cu privire la admisibilitatea căii de atac a recursului, exercitată împotriva încheierilor prin care s-au respins, ca inadmisibile, cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate invocate în fața instanței de recurs.

Astfel, unele instanțe au considerat că recursul împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de sesizare a Curții Constituționale este inadmisibil atunci când excepția de neconstituționalitate este ridicată în faza procesuală a recursului.

În sprijinul acestei opinii s-a susținut că, în materie civilă, dispozițiile art. 255 alin. 2 din Codul de procedură civilă exclud caracterul autonom al încheierii prin care instanța de recurs respinge cererea de sesizare a Curții Constituționale, astfel că și o asemenea încheiere este supusă regimului general reglementat în cuprinsul acestui cod.

Ca urmare, s-a apreciat că și într-un atare caz este aplicabilă regula generală instituită prin art. 299 alin. 1 teza a II-a, cu referire la art. 282 alin. 2 din Codul de procedură civilă, potrivit căreia încheierile premergătoare pot fi atacate numai odată cu fondul, excepția de la această regulă privind numai încheierile prin care se suspendă cursul judecății, prevedere care, însă, fiind de strictă interpretare, nu s-ar aplica decât într-o asemenea situație.

Corelativ, în materie penală s-a învederat că, din moment ce prin art. 385¹ alin. 2 din Codul de procedură penală se prevede că "încheierile pot fi atacate cu recurs numai odată cu sentința sau decizia recurată, cu excepția cazurilor când, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs", iar în primul alineat al aceluiași articol nu sunt menționate și încheierile între hotărârile supuse recursului, se impune ca și încheierea instanței de recurs, de respingere a cererii de sesizare a Curții Constituționale, să nu fie susceptibilă de a mai fi atacată cu recurs, tot așa cum, în raport cu dispozițiile art. 417 din Codul de procedură penală, cu referire la reglementările date în cuprinsul cap. III din titlul II al aceluiași cod, deciziile pronunțate în recurs nu sunt supuse niciunei alte căi ordinare de atac, ele fiind definitive și executorii.

Așadar, în această opinie s-a considerat că principiul unicității căii de atac, specific sistemului român de jurisdicție, în care dreptul la calea de atac se stinge prin exercitare, exclude posibilitatea legală a declarării mai multor recursuri împotriva hotărârilor pronunțate în același stadiu procesual.

Ca atare, potrivit opiniei menționate, încheierea prin care s-a respins cererea de sesizare a Curții Constituționale este supusă regulii generale privind căile de atac, în condițiile stabilite, după caz, de legea procesuală civilă sau de cea procesuală penală, astfel că prevederea expresă de la art. 29 alin. (6) teza a doua din Legea nr. 47/1992, republicată, potrivit căreia o asemenea încheiere poate fi atacată numai cu recurs la instanța imediat superioară, nu vizează instituirea unei excepții de la dispozițiile art. 299 din Codul de procedură civilă și, respectiv, de la cele ale art. 385¹ din Codul de procedură penală, ci doar elimină posibilitatea atacării încheierii și cu apel.

Potrivit acestui punct de vedere, deci, încheierea de respingere a cererii de sesizare a Curții Constituționale, cu soluționarea excepției de neconstituționalitate invocate, ar putea fi atacată cu recurs exclusiv în cazul când încheierea este pronunțată în cursul judecării în fond a cauzei sau în calea de atac a apelului.

Alte instanțe, dimpotrivă, s-au pronunțat în sensul că sunt supuse recursului și încheierile instanțelor de recurs de respingere, ca inadmisibile, a cererilor prin care sunt formulate excepții de neconstituționalitate.

În argumentarea acestui punct de vedere au fost invocate dispozițiile art. 29 alin. (6) din Legea nr. 47/1992, republicată, relevându-se că prin prevederea că încheierea de respingere a cererii de sesizare a Curții Constituționale "poate fi atacată numai cu recurs la instanța imediat superioară" a fost determinată nu numai instanța căreia îi revine competența de a soluționa recursul, ci și susceptibilitatea oricărei asemenea încheieri de a fi supusă unei atari căi de atac.

S-a apreciat că, din moment ce prin art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, este reglementată examinarea de către Curtea Constituțională a excepțiilor "privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei în orice fază a litigiului și oricare ar fi obiectul acestuia", înseamnă că invocarea unor atari excepții poate avea loc în orice etapă a procesului.

Ca urmare, s-a considerat că limitarea exercitării căii de atac a recursului numai la situațiile când încheierile de respingere privesc cereri de sesizare a Curții Constituționale formulate în primă instanță sau în apel ar contraveni voinței legiuitorului, care a atribuit caracter de ordine publică examinării de către Curtea Constituțională a excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în fața oricărei instanțe judecătorești sau de arbitraj comercial.

Aceste din urmă instanțe au interpretat și aplicat corect dispozițiile legii.

Astfel, potrivit art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, "Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei în orice fază a litigiului și oricare ar fi obiectul acestuia, iar potrivit alin. (6) al aceluiași articol, «Dacă excepția este inadmisibilă, fiind contrară prevederilor alin. (1), (2) sau (3), instanța respinge printr-o încheiere motivată cererea de sesizare a Curții Constituționale». Încheierea poate fi atacată numai cu recurs la instanța imediat superioară, în termen de 48 de ore de la pronunțare. Recursul se judecă în termen de 3 zile".

Prin aceste dispoziții legale se atribuie instanței, în fața căreia a fost ridicată o excepție de neconstituționalitate, o competență specială, limitată la verificarea îndeplinirii condițiilor de admisibilitate stabilite în alin. (1), (2) și (3) ale art. 29 din Legea nr. 47/1992, republicată, respectiv dacă legea sau ordonanța a cărei neconstituționalitate se cere a fi constatată este în vigoare, dacă aceasta are legătură cu soluționarea cauzei și dacă nu s-a constatat anterior neconstituționalitatea sa.

Dispozițiile legale menționate au caracter special și derogă în mod evident de la regulile generale instituite de Codul de procedură civilă și de Codul de procedură penală cu privire la competența materială de soluționare a recursului.

Astfel, este de reținut că, pe de o parte, nu fac nicio distincție în raport de faza procesuală în care se află litigiul sau de natura acestuia, iar pe de altă parte precizează că este competentă să soluționeze recursul instanța imediat superioară, precizare care nu ar fi fost necesară dacă legiuitorul ar fi avut în vedere dispozițiile de procedură cu caracter general.

Atât timp cât, potrivit dispozițiilor art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, o excepție de neconstituționalitate poate fi ridicată inclusiv în faza recursului, în lipsa unei dispoziții exprese contrare, se impune a se considera că încheierile pronunțate în această fază procesuală, conform alin. (6) al aceluiași articol, pot fi atacate cu recurs la instanța imediat superioară, indiferent dacă aceasta are sau nu, potrivit regulilor generale, competența în soluționarea fondului litigiului.

În cadrul procedurii reglementate de art. 29 din Legea nr. 47/1992, republicată, se atribuie instanței imediat superioare celei care a respins cererea de sesizare a Curții Constituționale o competență specială, limitată exclusiv la examinarea legalității și temeiniciei încheierii pronunțate conform art. 29 alin. (6) din Legea nr. 47/1992, republicată.

În condițiile în care, în raport de dispozițiile art. 146 lit. d) din Constituția României și de cele ale art. 29 din Legea nr. 47/1992, republicată, o persoană nu poate sesiza direct Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate, ci doar prin intermediul instanței în fața căreia a fost ridicată, este evident că rațiunea prevederilor art. 29 alin. (6), referitoare la recurs, a fost aceea de a supune controlului judiciar încheierile prin care s-a respins cererea de sesizare a Curții Constituționale, indiferent de faza procesuală în care au fost pronunțate, ca o garanție în plus a liberului acces la justiție.

Evident, în raport de reglementările legale specifice organizării judiciare existente, nu pot fi supuse controlului judiciar încheierile prin care s-a respins cererea de sesizare a Curții Constituționale, pronunțate de ultima instanță în ierarhia instanțelor, cum ar fi, în materie penală, Completul de 9 judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție și, în celelalte materii, secțiile acestei instanțe.

În consecință, în temeiul art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, cu referire la art. 329 din Codul de procedură civilă și la art. 414² din Codul de procedură penală, urmează a se admite recursul în interesul legii și a se stabili că încheierile instanțelor de recurs prin care au fost respinse, ca inadmisibile, cererile de sesizare a Curții Constituționale, cu soluționarea de excepții de neconstituționalitate, sunt supuse controlului judiciar pe calea recursului.

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

D E C I D:

Admit recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În aplicarea dispozițiilor art. 29 alin. (6) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, stabilesc:

Încheierile instanțelor de recurs de respingere, ca inadmisibile, a cererilor de sesizare a Curții Constituționale, cu soluționarea unei excepții de neconstituționalitate, sunt supuse căii de atac a recursului.

Obligatorie, potrivit art. 329 alin. 3 din Codul de procedură civilă și art. 414² alin. 3 din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, azi, 11 decembrie 2006.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,
prof. univ. dr. NICOLAE POPA

Prim-magistrat-asistent,
Victoria Maftei